

Brussel, 14 juni 2024
(OR. en)

10533/24

JAI 916
FREMP 278
AG 116
POLGEN 98
DISINFO 86

RESULTAAT BESPREKINGEN

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
d.d.:	14 juni 2024
aan:	de delegaties

Betreft:	Conclusies van de Raad over versterking en bescherming van het vrije, open en geïnformeerde democratische debat - Conclusies van de Raad (14 juni 2024)
----------	---

De delegaties vinden in de bijlage de conclusies van de Raad over versterking en bescherming van het vrije, open en geïnformeerde democratische debat, zoals goedgekeurd door de Raad (Justitie en Binnenlandse Zaken) tijdens zijn 4031e zitting van 14 juni 2024.

Conclusies van de Raad over versterking en bescherming van het vrije, open en geïnformeerde democratische debat

Preambule

- a) **Herinnerend** aan de verplichting van de lidstaten om de in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (“het Handvest”) vastgelegde rechten en vrijheden te waarborgen en aan het feit dat deze grondrechten en fundamentele vrijheden universeel, ondeelbaar, onderling afhankelijk en onderling verbonden, en zowel offline als online van toepassing zijn;
- b) andermaal **bevestigend** dat het recht op vrijheid van meningsuiting en van informatie, zoals gewaarborgd door artikel 11 van het Handvest, wordt beschermd en eenieder aldus vrij is een eigen mening te hebben en zonder inmenging van enig openbaar gezag en ongeacht grenzen de vrijheid heeft kennis te nemen en te geven van informatie en ideeën;
- c) eraan **herinnerend** dat de uitoefening van het recht op vrijheid van meningsuiting de nodige verplichtingen en verantwoordelijkheden met zich meebrengt en dat dit recht en de uitoefening ervan uitsluitend kan worden beperkt in overeenstemming met het Handvest en het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en in overeenstemming met de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Het staat de lidstaten vrij om regelgeving die een grotere bescherming van die rechten biedt vast te stellen of te handhaven, bijvoorbeeld op basis van grondwettelijke bepalingen betreffende de vrijheid van meningsuiting, met name de persvrijheid en de vrijheid van meningsuiting in andere media;
- d) **herinnerend** aan Richtlijn 2010/13/EU van het Europees Parlement en de Raad van 10 maart 2010 betreffende de coördinatie van bepaalde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in de lidstaten inzake het aanbieden van audiovisuele mediadiensten (richtlijn audiovisuele mediadiensten)¹, zoals gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2018/1808, die de vaardigheden op het gebied van mediageletterdheid bevordert, met name door de lidstaten te verplichten ervoor te zorgen dat de onder hun bevoegdheid vallende videoplatforms voorzien in doeltreffende maatregelen voor mediageletterdheid en in voorkomend geval instrumenten voor mediageletterdheid;

¹ Richtlijn (EU) 2018/1808 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 tot wijziging van Richtlijn 2010/13/EU betreffende de coördinatie van bepaalde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in de lidstaten inzake het aanbieden van audiovisuele mediadiensten (richtlijn audiovisuele mediadiensten) in het licht van een veranderende marktsituatie (PB L 303 van 28.11.2018).

- e) **herinnerend** aan de Europese verordening mediavrijheid², die tot doel heeft het democratische debat en de beginselen van vrijheid, pluralisme en onafhankelijkheid van de media in de hele Europese Unie hoog te houden en te versterken;
- f) **herinnerend** aan Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten en tot wijziging van Richtlijn 2000/31/EG (digitaledienstenverordening)³; **wijzend** op met name de bepalingen inzake de verplichtingen van aanbieders van zeer grote onlineplatforms en zeer grote onlinezoekmachines ten aanzien van zaken als inhoudsmoderatie, transparantie met betrekking tot de algoritmische processen, risicobeoordelingen en risicobeperkende maatregelen betreffende de systeemrisico's op het vlak van de vrijheid van meningsuiting en van informatie, en ten aanzien van feitelijke of voorzienbare negatieve gevolgen voor democratische processen en de verspreiding van illegale inhoud, zoals illegale haatzaaiende uitlatingen;
- g) **herinnerend** aan de EU-verordening betreffende transparante politieke reclame⁴ en **onderstrepnd** dat politieke reclame een bron van desinformatie of informatiemanipulatie kan zijn, met name wanneer die politieke reclame niet als zodanig wordt gepresenteerd en die gericht is;
- h) eraan **herinnerend** dat bij de bestrijding van illegale haatzaaiende uitlatingen op het internet de grondrechten zorgvuldig moeten worden beoordeeld, met name wat betreft de menselijke waardigheid (artikel 1 van het Handvest), het recht op eerbiediging van het privéleven en van het familie- en gezinsleven (artikel 7 van het Handvest), het recht op vrijheid van meningsuiting en van informatie (artikel 11 van het Handvest), het recht op non-discriminatie (artikel 21 van het Handvest) en het legaliteitsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel (artikel 49 van het Handvest);
- i) **herinnerend** aan Kaderbesluit 2008/913/JBZ van de Raad van 28 november 2008 betreffende de bestrijding van bepaalde vormen en uitingen van racisme en vreemdelingenhaat door middel van het strafrecht⁵;
- j) **herinnerend** aan de conclusies van de Raad van 2022 over de bestrijding van racisme en antisemitisme, de conclusies van de Raad van 2023 over de rol van het maatschappelijk middenveld bij de bescherming en bevordering van de grondrechten in de EU, en de conclusies van de Raad van 2023 over digitale empowerment ter bescherming en handhaving van de grondrechten in het digitale tijdperk;

² Verordening (EU) 2024/1083 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 tot vaststelling van een gemeenschappelijk kader voor mediadiensten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 2010/13/EU (Europese verordening mediavrijheid), PB L 1083 van 17.4.2024.

³ Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten en tot wijziging van Richtlijn 2000/31/EG (digitaledienstenverordening), (PB L 277 van 27.10.2022).

⁴ Verordening (EU) 2024/900 van het Europees Parlement en de Raad van 13 maart 2024 betreffende transparantie en gerichte politieke reclame (PB L 2024/900 van 20.3.2024).

⁵ Kaderbesluit 2008/913/JBZ van de Raad van 28 november 2008 betreffende de bestrijding van bepaalde vormen en uitingen van racisme en vreemdelingenhaat door middel van het strafrecht (PB L 328 van 6.12.2008).

- k) **ingenomen** met de verklaring van 26 januari 2022 over digitale rechten en beginselen voor het digitale decennium en **herinnerend** aan de mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over het actieplan voor Europese democratie van 3 december 2020⁶;
- l) **ingenomen** met het werk van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (hierna "Bureau voor de grondrechten" genoemd), met inbegrip van zijn verslag van 22 september 2021 over de bescherming van de ruimte voor het maatschappelijk middenveld in de EU en de jaarlijkse actualiseringen daarvan, en zijn verslag van 29 november 2023 over de moderatie van online-inhoud en de huidige uitdagingen bij het opsporen van haatzaaiende uitlatingen.

Versterking en bescherming van het vrije, open en geïnformeerde democratische debat

De Raad van de Europese Unie:

1. **brengt in herinnering** dat de Unie berust op door de lidstaten gedeelde waarden van eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en de eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van personen die tot minderheden behoren⁷; **benadrukt** dat het recht op vrijheid van meningsuiting en van informatie een van de fundamentele pijlers van een democratische en pluralistische samenleving is;
2. **wijst** op de fundamentele rol van burgers in de Europese democratie en op de noodzaak te zorgen voor een samenleving die gekenmerkt wordt door pluralisme, verdraagzaamheid, non-discriminatie, inclusiviteit en wederzijds respect, zowel online als offline, met name door te zorgen voor een cultuur van begrip en door het gebruik van samenzweringstheorieën en stereotiepe en verkeerd geïnformeerde negatieve voorstellingen van individuen en groepen op basis van bijvoorbeeld hun geslacht, hun werkelijke of vermeende banden met etnische of religieuze groepen, of op enige andere basis te ontmoedigen;
3. **betreurt** de recente alarmerende toename van haatincidenten tegen vrouwen en personen die tot minderheden behoren, en **herinnert** aan de conclusies van de Europese Raad van 15 december 2023 waarin alle vormen van antisemitisme en haat, onverdraagzaamheid, racisme en vreemdelingenhaat, met inbegrip van moslimhaat, in de krachtigste bewoordingen worden veroordeeld⁸;

⁶ COM(2020) 790 final.

⁷ Artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie.

⁸ Conclusies van de Europese Raad van 15 december 2023, punt 33.

4. **stelt met bezorgdheid vast** dat er op grote schaal desinformatie, en met name online-desinformatie, wordt verspreid, met alle grote risico's op afbrokkeling van het vertrouwen in instellingen en in de media⁹ van dien, leidend tot belemmering van ieders recht op toegang tot betrouwbare en pluralistische informatie en ieders vermogen om met kennis van zaken beslissingen te nemen, alsmede leidend tot ondermijning van democratische processen en aanzwengeling van sociale polarisatie;
5. **roept** ertoe op dringend actie te ondernemen aangezien de destructieve effecten van haat en polarisatie¹⁰ de fundamentele van democratische waarden, grondrechten en fundamentele vrijheden, de rechtsstaat en sociale cohesie aantasten¹¹. Dergelijke destructieve effecten kunnen aanleiding geven tot geweld en discriminatie en een aanzienlijke bedreiging vormen voor niet alleen het individu, maar ook voor het bredere maatschappelijk kader, voor de legitimiteit van de instellingen en voor de openbare orde. **Erkent** dat het aanpakken van de negatieve gevolgen van haat en polarisatie een zeer complexe aangelegenheid is, en **benadrukt** dat er voor het dichten van maatschappelijke kloven alomvattende maatregelen nodig zijn, waarbij rekening moet worden gehouden met verschillende perspectieven;
6. **benadrukt** dat maatregelen ter bestrijding van de destructieve effecten van haat en polarisatie maatschappelijk breed gericht moeten zijn, met bijzondere aandacht voor onderwijs, onlinemediageletterdheid en bewustmaking;
7. **herinnert eraan** dat democratie niet kan gedijen zonder de vrijheid van meningsuiting, waardoor personen, journalisten, academici, kunstenaars, maatschappelijke organisaties, mensenrechtenverdedigers en anderen hun mening zonder inmenging vrij kunnen uiten, alsmede dat het grondrecht van mensen op onpartijdige informatie en het grondrecht op bescherming van iemands reputatie, bescherming van persoonsgegevens en privacy moeten worden eerbiedigd. **Benadrukt** dat de primaire verantwoordelijkheid voor de bescherming van de vrijheid van meningsuiting en het pluralisme bij de bevoegde autoriteiten van de lidstaten ligt;
8. **acht** van groot belang dat ambtenaren bij de uitoefening van hun openbare taken hoge professionele standaarden¹² handhaven, teneinde het vertrouwen van het publiek in en de ondersteuning van hun institutionele stelsel te bevorderen;
9. **erkent** de belangrijke rol van maatschappelijke organisaties en lokale gemeenschappen bij de bevordering van dialoog en transparantie, bij de voorlichting over institutionele processen en bij de bestrijding van de destructieve effecten van haat en polarisatie;

⁹ Zie bijvoorbeeld World Economic Forum, The Global Risks Report 2024, blz. 17, 18 en 98, waar wordt gewezen op het risico op dergelijke effecten.

¹⁰ Voorbeelden van schadelijke gevolgen van haat en polarisatie zijn onder meer discriminatie en racisme.

¹¹ Zie bijvoorbeeld JOIN (2023) 51.

¹² Gedragcodes en dergelijke.

10. **erkent** de belangrijke rol van journalisten en vrije, onafhankelijke en pluralistische media bij het bevorderen van het publieke debat en het overbrengen en ontvangen van informatie, meningen en ideeën;
11. **wijst** op de grote mogelijkheden dankzij de digitale omgeving waarin mensen zich in een pluralistische en dynamische ruimte kunnen uitdrukken en informeren, maar tevens op de aan die omgeving verbonden risico's en uitdagingen, welke met inachtneming van de vrijheid van meningsuiting en van informatie beperkt moeten worden via doeltreffende moderatie van online-inhoud;
12. **verklaart** zich bereid om op EU-niveau verder te werken aan de bestrijding van haatzaaiende uitslatingen en haatmisdrijven.

De Raad van de Europese Unie verzoekt de lidstaten:

13. alomvattende bewustmakingscampagnes, preventieve maatregelen en onderwijsinitiatieven te **bevorderen** om individuen uit te rusten met burgerschapscompetenties, alsook vaardigheden op het gebied van kritisch denken, mediawijsheid en het vermogen om betrouwbare informatie te herkennen; de ontwikkeling van mediawijsheid en vaardigheden op het gebied van kritisch denken en burgerschapscompetenties in het onderwijs **aan te moedigen**;
14. waar passend, de totstandbrenging **aan te moedigen** van gecentraliseerde platforms of hulpmiddelen voor onderwijsmateriaal, toolkits en richtsnoeren die kunnen worden gebruikt om programma's inzake mediawijsheid te ontwikkelen en uit te voeren, zoals die opgezet door het Europees Waarnemingscentrum voor digitale media¹³. Deze programma's kunnen benaderingen omvatten om stereotypen te bestrijden en inzicht in diversiteit en inclusiviteit in de samenleving te bevorderen, met als doel een klimaat te scheppen waarin alle stemmen kunnen worden gehoord;
15. in voorkomend geval middelen **toe te wijzen** aan projecten en initiatieven die een inclusief openbaar debat, kritisch denken, factchecken, mediawijsheid en onderwijs over democratie en grondrechten bevorderen;
16. het inzicht in de dynamiek van haat en polarisatie te **stimuleren**, de vooruitgang bij de inperking van de negatieve gevolgen van haat en polarisatie te **monitoren** en het beleid en de communicatie dienovereenkomstig **aan te passen**;
17. initiatieven **kracht bij te zetten** om de sociale cohesie te ontwikkelen en de maatschappelijke polarisatie onder individuen te verminderen, ongeacht factoren zoals gender, sociale of etnische afkomst, godsdienst of overtuiging, handicap, seksuele gerichtheid, leeftijd, politieke of andere factoren;

¹³ <https://edmo.eu/resources/repositories/mapping-the-media-literacy-sector/>

18. **zich ertoe te verbinden** geïnformeerde, respectvolle en inclusieve discussies te bevorderen, zowel in het echte leven als online, om de destructieve effecten van haat en polariserende narratieven tegen te gaan; gerichte preventie- of bewustmakingsmaatregelen te **ontwerpen en uit te voeren** met betrekking tot de destructieve effecten van haat en polarisatie, waarbij het belang van uiteenlopende perspectieven, belangenafweging en de bevordering van een constructieve dialoog wordt benadrukt; in voorkomend geval **samen te werken** met lokale gemeenschappen, maatschappelijke organisaties, media-actoren en de technologiesector om ervoor te zorgen dat de campagnes contextrelevant en toegankelijk zijn;
19. programma's voor gemeenschapsopbouw en interculturele initiatieven te **ondersteunen** die de dialoog, het begrip, de samenwerking en de sociale cohesie tussen diverse reële of gepercipieerde groepen vergemakkelijken;
20. acties met betrekking tot burgerparticipatie en -overleg te **ontwerpen, uit te voeren en te bevorderen** om haat en polarisatie en de destructieve effecten ervan op de democratie aan te pakken en de bevordering te **ondersteunen** van een veilige en faciliterende civiele ruimte en van de deelname van individuen en maatschappelijke organisaties aan participatieve en op overleg gebaseerde beleidsvormingsprocessen op zowel lokaal als nationaal niveau;
21. maatschappelijke organisaties te **ondersteunen en mondiger te maken** door middel van financiering en samenwerkingsinitiatieven, met erkenning van hun centrale rol bij de bestrijding van de destructieve effecten van haat en polarisatie, zowel online als offline; te **zorgen voor** samenwerking met een breed scala aan maatschappelijke organisaties met als doel de inclusie te bevorderen en de diversiteit van de samenleving¹⁴ te weerspiegelen;
22. de rol van nationale mensenrechteninstellingen en gelijkheidsorganen te **bevorderen** bij het ontwikkelen van een vrij en geïnformeerd democratisch debat door toezicht te houden op de naleving van de grondrechten op nationaal niveau, onderzoek te doen naar onderwerpen die verband houden met de grondrechten op nationaal niveau, of door andere aanvullende taken uit te voeren die onder hun op nationaal niveau vastgestelde mandaat kunnen vallen, zoals het ondersteunen en mondiger maken van individuen van wie de rechten worden geschonden;
23. vrije, onafhankelijke en pluralistische media te **ondersteunen** door passende maatregelen te nemen ter bevordering van de diversiteit en representatie in de media. Dergelijke maatregelen kunnen bestaan uit het ondersteunen van pluralistische, onafhankelijke en diverse mediakanalen, het waarborgen van gelijke toegang tot informatie voor alle geledingen van de samenleving, het beschermen van journalisten en hun bronnen, het nemen van passende maatregelen om vrije toegang tot een verscheidenheid aan bronnen en perspectieven te waarborgen, of het faciliteren van media-innovatie;

¹⁴ In de hele tekst bedoeld in overeenstemming met artikel 21 van het Handvest, namelijk “geslacht, ras, kleur, etnische of sociale afkomst, genetische kenmerken, taal, godsdienst of overtuiging, politieke of andere denkbeelden, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte, handicap, leeftijd of seksuele gerichtheid”.

24. de capaciteit van en de coördinatie tussen de bevoegde nationale regelgevende en rechtshandavingsinstanties te **versterken** om, conform het toepasselijke recht, illegale inhoud die aanzet tot discriminatie, racisme of haat te monitoren en aan te pakken, in overeenstemming met de grondbeginselen inzake persvrijheid en vrijheid van meningsuiting; die instanties te **voorzien van** de instrumenten en mechanismen die nodig zijn om justitiële autoriteiten te ondersteunen bij onderzoeken en, in voorkomend geval, bij het nemen van maatregelen, overeenkomstig het toepasselijke recht, tegen personen of entiteiten die illegale inhoud verspreiden die aanzet tot discriminatie, racisme of haat, met inachtneming van de fundamentele vrijheden en de beginselen van rechtmatigheid, noodzakelijkheid en evenredigheid;
25. in overeenstemming met de digitaledienstenverordening te **voorzien in** de nodige kanalen tussen de nationale bevoegde autoriteiten en de coördinator voor digitale diensten, zodat informatie die relevant is voor de handhaving van de digitaledienstenverordening kan worden meegedeeld;
26. een passende toewijzing van middelen **aan te moedigen** voor onderzoeksprojecten die gericht zijn op het begrijpen van de dynamiek van de verspreiding van desinformatie die aanzet tot discriminatie of haat; samenwerking tussen academici, factcheckers, maatschappelijke organisaties, technologiedeskundigen en mediaprofessionals **aan te moedigen** om innovatieve oplossingen, mechanismen voor vroegtijdige opsporing en andere instrumenten te ontwikkelen, zoals de praktijkcode betreffende desinformatie van 2022;
27. benaderingen voor de bestrijding van de specifieke schadelijke gevolgen van haat en polarisatie op het internet **op te nemen** in de beleidsvorming door te investeren in het begrijpen van de onderliggende dynamiek; het beleid en de communicatie **af te stemmen** teneinde deze kwesties doeltreffend aan te pakken, zonder afbreuk te doen aan de vrijheid van meningsuiting en van informatie;
28. opleiding voor rechtshandavingsautoriteiten en andere bevoegde autoriteiten te **bevorderen** teneinde te zorgen voor een alomvattend overzicht en dito identificatie, melding of verwijdering van inhoud op onlineplatforms, enkel indien de wet daarin voorziet en indien dergelijke maatregelen noodzakelijk en evenredig zijn; in voorkomend geval **samen te werken** met zeer grote onlineplatforms om IT-instrumenten voor inhoudsmoderatie te ontwikkelen om die autoriteiten te helpen bij het monitoren en analyseren van online-inhoud, na grondig te hebben getest in hoeverre de instrumenten geschikt zijn voor het beoogde doel en de grondrechten en fundamentele vrijheden niet ondermijnen.

De Raad van de Europese Unie:

29. **herinnerend** aan de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 6 december 2023 met als titel “Geen plaats voor haat: een verenigd Europa tegen haat”¹⁵, die tot doel heeft de inspanningen van de EU ter bestrijding van haat in alle vormen op te voeren door het optreden op verschillende beleidsterreinen te versterken, met bijzondere aandacht voor de bescherming van mensen en openbare ruimten door de samenleving als geheel erbij te betrekken;
30. **herinnerend** aan Aanbeveling (EU) 2023/2836 van de Commissie van 12 december 2023 over de betrokkenheid van burgers¹⁶, Aanbeveling (EU) 2023/2829 van de Commissie van 12 december 2023 over inclusieve en veerkrachtige verkiezingen¹⁷, Aanbeveling (EU) 2021/1534 van de Commissie van 16 september 2021 over het waarborgen van de bescherming, de veiligheid en de weerbaarheid van journalisten en andere mediaprofessionals in de Europese Unie¹⁸, Aanbeveling (EU) 2022/758 van de Commissie van 27 april 2022 over de wijze waarop journalisten en mensenrechtenverdedigers die betrokken zijn bij publieke participatie kunnen worden beschermd tegen kennelijk ongegronde of onrechtmatige gerechtelijke procedures¹⁹, en de richtlijn betreffende bescherming van bij publieke participatie betrokken personen tegen kennelijk ongegronde vorderingen of misbruik van procesrecht²⁰;
31. **ingenomen met** de werkzaamheden van de Commissie en **nota nemend** van de verschillende strategieën die de Commissie de afgelopen jaren heeft ontwikkeld om de specifieke situaties en uitdagingen aan te pakken waarmee personen die met discriminatie te maken hebben, worden geconfronteerd²¹;

¹⁵ JOIN(2023) 51 final.

¹⁶ Aanbeveling (EU) 2023/2836 van de Commissie van 12 december 2023 over het bevorderen van betrokkenheid en effectieve participatie van burgers en maatschappelijke organisaties bij processen voor de vorming van overheidsbeleid, PB L 2836, 20.12.2023.

¹⁷ Aanbeveling (EU) 2023/2829 van de Commissie van 12 december 2023 over inclusieve en veerkrachtige verkiezingsprocessen in de Unie en het versterken van het Europese karakter en het efficiënte verloop van de verkiezingen voor het Europees Parlement, PB L 2829, 20.12.2023.

¹⁸ Aanbeveling (EU) 2021/1534 van de Commissie van 16 september 2021 over het waarborgen van de bescherming, de veiligheid en de weerbaarheid van journalisten en andere mediaprofessionals in de Europese Unie, PB L 331, 20.9.2021.

¹⁹ Aanbeveling (EU) 2022/758 van de Commissie van 27 april 2022 over de wijze waarop journalisten en mensenrechtenverdedigers die betrokken zijn bij publieke participatie kunnen worden beschermd tegen kennelijk ongegronde of onrechtmatige gerechtelijke procedures (“strategische rechtszaken tegen publieke participatie”), PB L 138, 17.5.2022.

²⁰ Richtlijn (EU) 2024/1069 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 betreffende bescherming van bij publieke participatie betrokken personen tegen kennelijk ongegronde vorderingen of misbruik van procesrecht (“strategische rechtszaken tegen publieke participatie”), PB L 1069, 16.4.2024.

²¹ Het EU-actieplan tegen racisme 2020-2025, de EU-strategie ter bestrijding van antisemitisme en ter bevordering van het Joodse leven (2021-2030), alsook de strategie voor gendergelijkheid 2020-2025, de strategie voor gelijkheid van lhbtq'ers 2020-2025, de strategie inzake de rechten van personen met een handicap 2021-2030, het strategisch EU-kader voor gelijkheid, integratie en participatie van de Roma 2020-2030 en de EU-strategie voor de rechten van het kind.

32. **erkennend** dat het Bureau voor de grondrechten belangrijk werk levert op het gebied van de verzameling van kwalitatieve en kwantitatieve gegevens en het Bureau **aansporend** te werken aan nieuwe uitdagingen op het vlak van de grondrechten, haatzaaiende uitlatingen en het modereren van online-inhoud, met name in de context van het verkrijgen van inzicht in de gevolgen voor de grondrechten van systemische risico's in verband met de verspreiding van illegale haatzaaiende uitlatingen en polarisatie;

verzoekt de Commissie:

33. **vervolg te geven** aan de gezamenlijke mededeling van de Europese Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 6 december 2023 met als titel “Geen plaats voor haat: een verenigd Europa tegen haat”;
34. de Raad een overzicht te **verstrekken** van de stand van uitvoering van de initiatieven die zijn genomen op het gebied van de bestrijding van de destructieve effecten van polarisatie, haatzaaiende uitlatingen en desinformatie, zoals uiteengezet in de gezamenlijke mededeling van 6 december 2023, waarbij de gebieden worden aangegeven waar er nog specifieke acties nodig zijn of die baat kunnen hebben bij een gecoördineerde aanpak;
35. binnen de bestaande financiële steun uit het huidige meerjarig financieel kader passende en toegankelijke financiering te **blijven verstrekken** voor programma's op het gebied van mediawijsheid en burgerschapscompetenties, voor projecten ter ondersteuning van de capaciteitsopbouw van maatschappelijke organisaties met het oog op de bevordering van digitale vaardigheden, en voor door de gemeenschap aangestuurde projecten die dialoog, samenwerking en begrip bevorderen; bij de toekenning van deze financiële steun **prioriteit te geven** aan initiatieven die diverse groepen samenbrengen om zo de sociale cohesie te versterken en verdeeldheid zaaiende krachten tegen te gaan;
36. de gedeelde Europese waarden **onder de aandacht te brengen**, waaronder eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, met inbegrip van de rechten van personen die tot minderheden behoren²², waardoor personen worden aangemoedigd om actief deel te nemen aan een inclusief openbaar debat;
37. maatschappelijke organisaties, media en journalisten en mensenrechtenverdedigers te **blijven** beschermen en ondersteunen en mondiger **blijven** maken, en hen aan te moedigen om met elkaar samen te werken om kwesties — met inbegrip van conflicterende kwesties — vanuit een geïntegreerd perspectief aan te pakken en, in voorkomend geval, deel te nemen aan beleids- en besluitvormingsprocessen;

²² Artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie.

38. een inclusief en pluralistisch openbaar debat te **bevorderen** om oplossingen voor gemeenschappelijke problemen te bespreken, door online- en offlineomgevingen te ondersteunen waarin individuen zich voldoende op hun gemak voelen om hun mening te uiten, ook afwijkende meningen; samenwerkingskanalen te **bevorderen**, met inbegrip van burgerpanels, om een evenwichtigere vertegenwoordiging van diverse perspectieven binnen het bredere verhaal te bevorderen;
39. in het kader van de uitvoering van de digitaledienstenverordening de verplichtingen met betrekking tot zeer grote onlineplatforms en zeer grote onlinezoekmachines te **handhaven**, onder meer door **samen te werken** met nationale regeringen om betrouwbare flaggers te ondersteunen, en door de betrokkenheid van maatschappelijke organisaties te benutten om verschillende vormen van illegale haatzaaiende uitlatingen op het internet in kaart te brengen teneinde de destructieve effecten van haat en polarisatie op het internet aan te pakken; **te blijven** samenwerken met de ondertekenaars van de in 2016 gepubliceerde gedragscode voor de bestrijding van illegale haatzaaiende uitlatingen op het internet en van de praktijkcode betreffende desinformatie van 2022 om ten volle de vruchten te plukken van deze codes met betrekking tot het terugdringen van de verspreiding van haatzaaiende uitlatingen en desinformatie, ervoor zorgend dat de genomen maatregelen de vrijheid van meningsuiting en van informatie volledig eerbiedigen.
40. het gebruik van het EU-systeem voor snelle waarschuwingen (RAS) **te bevorderen** om het delen van inzichten in verband met desinformatiecampagnes te vergemakkelijken, en de respons van de EU-instellingen en de lidstaten te coördineren; nauwere coördinatie tussen het RAS en het Europees Waarnemingscentrum voor digitale media en zijn regionale hubs **aan te moedigen**, en deze organen ertoe aan te sporen zich toe te spitsen op de impact van desinformatie met betrekking tot de verspreiding van haatdragende inhoud en polarisatie.
-